

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 327/06-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. apríla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť V., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. M., Advokátska kancelária, B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 346/04, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V, a. s., B., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 346/04 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 346/04 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. V., a. s., B., p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. V., a. s., B., p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť na účet jej advokáta JUDr. M. M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 327/06-10 z 10. októbra 2006 prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť V., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 346/04.

Sťažovateľka uviedla, že 10. mája 2004 podala okresnému súdu proti odporcovi H., a. s. (ďalej len „odporca“), návrh na začatie konania vedeného pod sp. zn. 26 Cb 346/04 o zaplatenie čiastky 188 757 Sk s príslušenstvom. Z dôvodu pretrvávajúcej nečinnosti vo veci podala sťažovateľka 5. júna 2006 sťažnosť na prieťahy adresovanú predsedovi okresného súdu. Podľa sťažovateľky v uvedenom konaní vznikli zbytočné prieťahy trvajúce približne dva roky a vytvárajúce stav právnej neistoty v oblasti jej majetkových práv a vzhľadom na správanie súdu nie je podľa nej možné predpokladať, že v krátkom čase dôjde k ich odstráneniu. Z týchto dôvodov sťažovateľka požiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 Sk.

Na základe týchto skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby vydal nasledovný nálezh :

„1. Základné právo sťažovateľa spoločnosti V., a. s. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod spis. zn. 26 Cb 346/04 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod spis. zn. 26 Cb 346/04 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi spoločnosti V., a.s. priznáva finančné zadosťučinenie 30.000,- Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľovi spoločnosti V., a.s. priznáva úhradu trov konania, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. M. M. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie a predsedu okresného súdu aj na vyjadrenie k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a predseda okresného súdu oznámili, že netrvajú na konaní ústneho

pojednávania, a preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od neho upustil.

Okresný súd zastúpený jeho predsedom v liste z 22. novembra 2006 poukázal na skutočnosť, že sťažovateľka podala 5. júna 2006 sťažnosť na prietahy v konaní, ktorá bola listom zo dňa 17. júla 2006 vybavená, a zákonná sudkyňa bola požiadaná o bezprietahové konanie vo veci.

Vo vyjadrení okresný súd ďalej uviedol, že: „... Listom zo dňa 31. 03. 2005 v súlade s vtedy platným Občianskym súdnym poriadkom zákonná sudkyňa oznámila účastníkom, že termín pojednávania bude stanovený na rok 2008 po vypracovaní Rozvrhu práce na rok 2008. Oznámenie bolo doručené dňa 04. 05. 2005 /ust. § 372 k ods. 1 O. s. p. vtedy platného/.

Po podaní sťažnosti zákonná sudkyňa dňa 31. 07. 2006 stanovila termín pojednávania na deň 10. 10. 2006 z dôvodu neprimerane vysokého počtu vybavovaných vecí v oddelení. Vyjadrenie bolo doručené súdu dňa 03. 10. 2006“. (...)

„Ako to vyplýva z priebehu konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26 Cb 346/04 došlo k prietahom v konaní od 08. 09. 2004 /kedy bola vec prevedená do registra Cb/ do 31. 07. 2006 /kedy bol stanovený termín pojednávania/, subjektívne zavinenie sudkyne zistené nebolo.

V oddelení zákonnej sudkyne v súlade s Občianskym súdnym poriadkom sa vybavuje vysoký počet pridelených vecí popri priebežnom mesačnom nápade nových vecí.

S poukazom na uvedené si dovoľujeme navrhnúť váženému Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby bola vzatá na vedomie skutočnosť, že súd konal v súlade s platnými právnymi predpismi s ohľadom na množstvo vecí vybavovaných v oddelení.

V prípade, že ÚS SR dospeje k záveru, že bolo porušené základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, navrhujeme, aby ÚS SR zvažil priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi z dôvodu, že vo veci sudkyňa v súčasnosti koná bez zbytočných prietahov.“

Právny zástupca sťažovateľky v liste z 8. novembra 2006 vyčíslil trovy právneho zastúpenia v sume 6 887,70 Sk a v ďalšom liste z 19. marca 2007 k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že sa nestotožňuje s jeho hodnotením postupu zákonnej sudkyne, podľa ktorého konala v súlade so zákonom, ak v liste z 31. marca 2005 oznámila sťažovateľke, že termín pojednávania v danej veci bude stanovený na rok 2008 po vypracovaní rozvrhu práce na rok 2008. K aktuálnemu stavu konania vedenému okresným súdom právny zástupca sťažovateľky uviedol, že nariadenie a konanie pojednávania 10. októbra 2006 je vnímané pozitívne, avšak nasledujúce, nariadené na 8. december 2006, sa už nekonalo a nedošlo ani k nariadeniu ďalšieho pojednávania.

II.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 26 Cb 346/04 ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Konanie sa začalo dňa 10. mája 2004 doručením návrhu sťažovateľky na začatie konania proti odporcovi o zaplatenie sumy 188 757 Sk s príslušenstvom.

Okresný súd v tejto veci 14. júna 2004 vydal platobný rozkaz sp. zn. ROB/1287/04, proti ktorému podal odporca 23. júla 2004 v zákonom stanovenej lehote odpor.

Okresný súd 31. marca 2005 oznámil účastníkom konania, že termín pojednávania v danej veci bude stanovený na rok 2008 po vypracovaní rozvrhu práce na rok 2008.

Podaním z 13. apríla 2005 označeným ako „*Žiadosť o nariadenie pojednávania*“ požiadala sťažovateľka okresný súd o nariadenie pojednávania vo veci, resp. o oznámenie termínu pojednávania.

Sťažovateľka podala dňa 5. júna 2006 sťažnosť na prieťahy v súdnom konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, v ktorej ho súčasne požiadala, aby v prípade,

ak zistí, že táto sťažnosť je dôvodná, prijal opatrenia a zabezpečil ich vykonanie na odstránenie zistených nedostatkov.

Predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 2082/06 z 5. júla 2006 sťažovateľke oznámil, že z dôvodu nutnosti zabezpečiť spisový materiál na naštudovanie, ako i z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti, nebolo možné vybaviť jej sťažnosť na prietahy v zákonom stanovenej lehote, a preto predĺžil lehotu na jej vybavenie do 24. júla 2006.

V neskoršej odpovedi na sťažnosť na prietahy zo 17. júla 2006 predseda okresného súdu okrem iného uviedol, že po oboznámení sa so súdnym spisom dospel k záveru, že sťažnosť je dôvodná a vo veci bol zistený prietah v konaní od 8. septembra 2004, keď bola táto vec, pôvodne vedená pod sp. zn. 1 Rob 1287/2004, prevedená do registra Cb pod sp. zn. 26 Cb 346/2004.

Okresný súd dňa 31. júla 2006 nariadil pojednávanie na 10. október 2006. Dňa 3. októbra 2006 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného k meritu veci. Pojednávanie konané 10. októbra 2006 bolo odročené na 8. december 2006. Právny zástupca žalovaného splnil povinnosť uloženú na pojednávaní podaním z 20. októbra 2006 a právny zástupca sťažovateľky doručil dňa 3. novembra 2006 súdu vyjadrenie v predmetnej veci.

Pojednávanie nariadené na 8. december 2006 sa nekonalo a v nasledujúcom období už nie sú zaznamenané žiadne úkony súdu.

III.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého

každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (napr. II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Predmetom konania, v ktorom sťažovateľka namieta zbytočné prietahy, je zaplatenie dlžnej sumy vyplývajúce z obchodno-právneho vzťahu. Vec patrí do bežnej súdnej agendy všeobecných súdov a nemožno ju hodnotiť ako právne alebo fakticky zložitú.

2. Posúdením správania sťažovateľky ako účastníčky konania v rámci druhého kritéria ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla byť zohľadnená ako jedna z príčin namietaných zbytočných prietáhov v konaní. Sťažovateľka sa dožadovala na súde nariadenia pojednávania vo veci, pojednávania konaného 10. októbra 2006 sa riadne zúčastnila a využila aj možnosť podať predsedovi súdu sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní.

3. V rámci vyhodnotenia tretieho kritéria ústavný súd zistil, že okresný súd od 8. septembra 2004 až do konania prvého (a zatiaľ jediného) pojednávania 10. októbra 2006 vo veci samej neurobil žiadny úkon smerujúci k jej prerokovaniu a rozhodnutiu. Túto nečinnosť súdu označil ako priet'ahy v konaní aj samotný okresný súd vo svojom vyjadrení z 22. novembra 2006.

Uvedenú nečinnosť okresného súdu a jeho oznámenie z 31. marca 2005 účastníkom konania, že termín pojednávania bude určený až v roku 2008, nemožno považovať za postup, ktorý by bol v súlade s ustanovením § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktoré súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná a ani v súlade s ustanovením § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého, len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Obranu okresného súdu, ktorý poukázal na vysoký počet pridelených vecí v oddelení konajúcej sudkyne ústavný súd nemohol akceptovať.

V súlade s judikatúrou ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbaňuje štát zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka okresného súdu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných priet'ahov.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku nečinnosti okresného súdu trvajúcu viac ako 25 mesiacov a prihliadnuc tiež na aktuálny stav konania (pojednávanie nariadené na 8. december 2006 sa nekonalo a okresný súd vo veci naďalej nekonal minimálne do 21. marca 2007, kedy bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľky) ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní

vedenom pod sp. zn. 26 Cb 346/2004 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 26 Cb 346/04 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ako aj podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie 30 000 Sk s odôvodnením, že toto je protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy za približne dva roky trvajúce zbytočné prietahy v konaní vytvárajúce stav právnej neistoty sťažovateľky v oblasti jej majetkových práv.

Ústavný súd pri určení finančného zadosťučinenia posudzoval všetky okolnosti prípadu, najmä dĺžku obdobia súvislej nečinnosti okresného súdu do nariadenia prvého pojednávania, ako aj povahu prerokúvanej veci a dospel k záveru, že v danom prípade suma 30 000 Sk je pre sťažovateľku primeraná za ujmu, ktorú utrpela.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky uplatnených v sťažnosti, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. M. Právny zástupca tieto trovy v liste z 8. novembra 2006 vyčíslil v sume 6 887,70 Sk za dva úkony právnej služby a dvakrát režijný paušál. Ústavný súd trovy právneho zastúpenia priznal v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov za dva úkony právnej služby (dvakrát 2 730 Sk vychádzajúc z výpočtového základu 16 381 Sk pre rok 2006) a dvakrát režijný paušál 164 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vrátane dane z pridanej hodnoty.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) podľa výroku rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. apríla 2007